

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-09-92-T
Datum: 19. oktobar 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsjedavajući
sudija Bakone Justice Moloto
sudija Christoph Flügge

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 19. oktobar 2012.

TUŽILAC

protiv

RATKA MLADIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU ODBRANE ZA IZUZEĆE RICHARDA BUTLERA
KAO VJEŠTAKA I ZABRANU TUŽILAŠTVU DA PREDOČAVA NJEGOVE
IZVJEŠTAJE**

Tužilaštvo

g. Dermot Groome
g. Peter McCloskey

Branioci Ratka Mladića

g. Branko Lukić
g. Miodrag Stojanović

I. PROCEDURALNI KONTEKST I ARGUMENTACIJA STRANA U POSTUPKU

1. Tužilaštvo je 25. januara 2012. godine objelodanilo izvještaje vještaka koje je pripremio svjedok Richard Butler na osnovu pravila 94*bis* Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) i obavijestilo Vijeće o svojoj namjeri da pozove tog svjedoka radi *viva voce* svjedočenja.¹ Objelodanjeni dokumenti uključivali su sljedeće: (i) *curriculum vitae* svjedoka Butlera; (ii) Izvještaj o komandnoj odgovornosti u korpusu VRS-a; (iii) Izvještaj o komandnoj odgovornosti u brigadi VRS-a; (iv) Iskaz o vojnim događajima u Srebrenici (revizija) - Operacija "Krivaja 95"; (v) Osmo poglavlje; Analitički dodatak iskazu o vojnim događanjima u Srebrenici (revizija); i (vi) Izvještaj o komandnoj odgovornosti u Glavnom štabu VRS-a (dalje u tekstu: izvještaji).²

2. Odbrana je 20. februara 2012. dostavila svoj prigovor na prihvatljivost izvještaja i na kvalifikacije svjedoka Butlera kao vještaka oslanjajući se na pravila 89(C) i 94*bis* i zatražila, u slučaju da mu bude dopušteno da svjedoči, da ga unakrsno ispita.³ Odbrana je navela da svjedoku Butleru nedostaje stručnost da se bavi VRS-om ili JNA budući da nije nikada pohađao nikakav konkretni kurs ili obuku koji bi bili usredsređeni na Balkan, JNA ili vojne poslove i tradicije u bivšoj Jugoslaviji, a njegovo ograničeno znanje o događajima u Bosni proizlazi isključivo iz analize dokumenata koje mu je na raspolaganje stavilo tužilaštvo.⁴ Njegovi izvještaji ne ispunjavaju minimum standarda pouzdanosti budući da je njegova metodologija pogrešna jer nije obavio razgovore s oficirima JNA ni VRS-a niti je svoje zaključke podnio na uvid kolegama, drugim ekspertima, njegov izvorni materijal često potiče iz nepoznatih izvora, a izvještaji predstavljaju puke sažetke dokumenata tužilaštva.⁵ Njegovi zaključci narušavaju nadležnost Vijeća za rješavanje pitanja krivične odgovornosti budući da on kombinuje svoje mišljenje s više činjeničnih tvrdnji i zaključaka na način kojim je onemogućeno njihovo razlikovanje.⁶ Pored toga što nije nepristrasan, što se vidi iz usredsređenosti njegove karijere na istragu i krivično gonjenje u predmetima ratnih zločina,

¹ Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka Richarda Butlera na osnovu pravila 94*bis* s priloženim dodacima A i B, 25. januar 2012. (dalje u tekstu: Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju), par. 1; *Corrigendum* Obavještenja tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka Richarda Butlera na osnovu pravila 94*bis* s priloženim dodatkom A, 27. januar 2012. (dalje u tekstu: *Corrigendum*).

² Obavještenje tužilaštva o objelodanjivanju, 25. januar 2012., Dodatak A, izmijenjen i dopunjen Dodatkom A *Corrigendumu*, 27. januar 2012.

³ Obavještenje odbrane na osnovu pravila 94*bis* u vezi s Richardom Butlerom, 20. februar 2012. (dalje u tekstu: Obavještenje odbrane na osnovu pravila 94*bis*).

⁴ Obavještenje odbrane na osnovu pravila 94*bis*, par. 3, 6, 9, 17.

⁵ Obavještenje odbrane na osnovu pravila 94*bis*, par. 3, 6-7, 12, 23-25, 28-30.

⁶ Obavještenje odbrane na osnovu pravila 94*bis*, par. 10-11, 17-22, 26-27, 31.

njegove veze s tužilaštvom i, što je značajno, njegovo učešće u obavljanju razgovora sa svjedocima u ovom predmetu, iziskuje njegovo izuzeće kao vještaka i dovodi u pitanje dokaznu vrijednost njegovih izvještaja.⁷

3. Tužilaštvo je 5. marta 2012. odgovorilo na prigovor odbrane i pozvalo Vijeće da ga odbaci.⁸ Tužilaštvo tvrdi da je svjedok Butler nesumnjivo kvalifikovan kao vojni vještak i da je to prethodno konstatovano u predmetima *Krstić, Blagojević i Jokić, Popović, Tolimir i Karadžić*.⁹ Tužilaštvo navodi da Butlerovo iskustvo u obavještajnom ogranku američke kopnene vojske i kao vojnog analitičara tužilaštva njemu pruža odgovarajući nivo specijalizovanog znanja i/ili vještine da bude kvalifikovan kao vještak i da na to ne utiče činjenica da je to znanje i/ili vještina razvijeno dok je bio zaposlen u Tužilaštvu.¹⁰ Predmet njegovog vještačenja je funkcionisanje i djelovanje VRS-a u vezi s događajima u Srebrenici.¹¹ Po mišljenju tužilaštva, prigovor odbrane na njegovo učešće u pripremanju teze tužilaštva je stvar koja se može istražiti u unakrsnom ispitivanju i razmotriti prilikom ocjenjivanja njegovog svjedočenja od strane Vijeća.¹² Kad je riječ o prigovoru u vezi s porijeklom Butlerovog izvornog materijala, on je valjano uputio na njihove izvore i sav taj materijal je objelodanjen odbrani.¹³ Sugestija o pristranosti je nepotkrijepljena i, u svakom slučaju, tiče se težine koju će Vijeće pridati predloženim izvještajima, a ne njihove prihvatljivosti.¹⁴

II. MJERODAVNO PRAVO

4. Pravilo 85 Pravilnika predviđa, u relevantnom dijelu, sljedeće:

- (A) Svaka strana ima pravo da poziva svjedoke i izvodi dokaze, (...)
- (B) Kad god se izvode dokazi, dozvoljeno je glavno ispitivanje, unakrsko ispitivanje i dodatno ispitivanje.

5. Pravilo 94*bis* Pravilnika predviđa sljedeće:

- (A) Potpuna izjava i/ili izvještaj svakog vještaka koga poziva strana u postupku objelodanjuje se u roku koji odredi pretresno vijeće ili pretpretresni sudija.

⁷ Obavještenje odbrane na osnovu pravila 94*bis*, par. 10-11, 17-22, 26-27, 31.

⁸ Odgovor tužilaštva na Obavještenje odbrane na osnovu pravila 94*bis* i prigovor u vezi s Richardom Butlerom, 5. mart 2012. (dalje u tekstu: Odgovor), par. 1-2.

⁹ Odgovor, par. 7.

¹⁰ Odgovor, par. 8.

¹¹ Odgovor, par. 11-12.

¹² Odgovor, par. 15.

¹³ Odgovor, par. 16.

¹⁴ Odgovor, par. 17.

- (B) U roku od trideset dana od objelodanjivanja izjave i/ili izvještaja vještaka, ili u roku koji odredi pretresno vijeće ili pretpretresni sudija, suprotna strana će dostaviti službenu obavijest o sljedećem:
- (i) da li prihvata izjavu i/ili izvještaj vještaka; ili
 - (ii) da li vještaka želi unakrsno ispitati; i
 - (iii) da li osporava kvalifikovanost svjedoka kao vještaka, ili relevantnost cijele izjave i/ili izvještaja ili nekog njihovog dijela, navodeći koje dijelove osporava.
- (C) Ako suprotna strana prihvati izjavu i/ili izvještaj vještaka, tu izjavu i/ili taj izvještaj pretresno vijeće može uvrstiti u spis, a da se svjedok ne pozove da lično svjedoči.

6. Na svjedočenje vještaka primjenjuju se opšte odredbe o prihvatljivosti koje su sadržane u pravilu 89(C) i (D) Pravilnika.¹⁵ Na osnovu pravila 89(C), vijeće može prihvatiti bilo koji relevantan dokaz za koji smatra da ima dokaznu vrijednost, a na osnovu pravila 89(D), vijeće može izuzeti dokaz ako potreba da se osigura pravično sudenje znatno preteže nad njegovom dokaznom vrijednošću.

7. Iako pravilo 94*bis* ne pruža konkretne smjernice u vezi s prihvatljivošću dokaza vještaka, u praksi Međunarodnog suda utvrđeni su sljedeći uslovi prihvatljivosti izvještaja vještaka: da li je predloženi svjedok kvalifikovan kao vještak; i da je sadržaj izvještaja vještaka u okviru priznatog stručnog znanja vještaka.¹⁶

8. Svrha svjedočenja vještaka je da pruži specijalizovano znanje koje može pomoći presuditelju o činjenicama u razumijevanju izvedenih dokaza.¹⁷ Vještacima se obično dopušta velika sloboda u iznošenju mišljenja u okviru njihove stručnosti, a njihovi stavovi ne moraju biti zasnovani na znanju iz prve ruke ili iskustvu.¹⁸ Međutim, na Vijeću je da ocijeni da li svjedok ima dovoljnu stručnost u relevantnom predmetnom području i da li će mu njegovo ili njeno mišljenje biti od pomoći.¹⁹

¹⁵ *Tužilac protiv Vujadina Popovića*, predmet br. IT-05-88-AR73.2, Odluka po zajedničkoj interlokutornoj žalbi odbrane u vezi sa statusom Richarda Butlera kao svjedoka vještaka, 30. januar 2008. (dalje u tekstu: Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera), par. 22.

¹⁶ Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, par. 22.

¹⁷ Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, par. 27; *Laurence Semanza protiv tužioca*, ICTR-97-20-A, Drugostepena presuda, 20. maj 2005. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Semanza*), par. 303.

¹⁸ Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, par. 27; Drugostepena presuda u predmetu *Semanza*, par. 303.

¹⁹ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, Druga odluka u vezi s iskazom generala Ruperta Smitha, 11. oktobar 2007. (dalje u tekstu: Druga odluka u predmetu *Popović* u vezi s generalom Smithom), str. 3; *Tužilac protiv Vujadina Popovića*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka o prihvatljivosti izvještaja vještaka i predloženog svjedočenja vještaka profesora Schabasa (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović* u vezi s izvještajem, vještaka profesora Schabasa), 1. juli 2008., par. 7.

9. Vještak je obavezan da svjedoči s krajnjom neutralnošću i objektivnošću.²⁰ Strana koja tvrdi da je svjedok vještak pristrasan može tu pristrasnost pokazati prilikom unakrsnog ispitivanja, tako što će pozvati vlastitog svjedoka vještakja ili putem kontraekspertize.²¹ Prema tome, u principu, pitanja objektivnosti, nepristrasnosti i samostalnosti vještaka postaju relevantna prilikom ocjenjivanja težine koja će biti pridana dokazima vještaka, a ne njihove prihvatljivosti.²² Međutim, ne može se isključiti mogućnost da Vijeće utvrdi da su dokazi nekog predloženog vještaka toliko manjkavi u pogledu pokazatelja pouzdanosti, na primjer zbog nedostatka nepristrasnosti, da predloženi dokazi nemaju dokaznu vrijednost.²³

III. DISKUSIJA

10. U vezi sa zahtjevom odbrane da unakrsno ispita svjedoka Butlera, Vijeće napominje da ga tužilaštvo namjerava pozvati radi svjedočenja u sudnici. Vijeće dakle smatra da će svjedok Butler biti na raspolaganju za unakrsno ispitivanje.

11. Kad je riječ o stručnosti svjedoka Butlera, Vijeće ponovo naglašava da zadržava diskreciono ovlaštenje da ocijeni kvalifikacije predloženog vještaka uprkos činjenici da je dotični svjedok već svjedočio kao vještak u drugim predmetima.²⁴ *Curriculum vitae* svjedoka Butlera pokazuje da on ima višecod 15 godina relevantnog iskustva u vojno-obavještajnom radu i analizi u vezi s raznim snagama, uključujući bivšu Zapadnu grupu snaga Sovjetske armije i saveznika Varšavskog pakta, i s raznih geografskih područja uključujući Persijski zaliv, Jugozapadnu Aziju, Rog Afrike i Bliski Istok. Konkretno, on je bio zastavnik i zastavnik I klase u američkoj kopненоj vojsci, a u tom periodu su njegove dužnosti uključivale, između ostalog, pripremanje detaljnih analiza o kopnenim snagama, uključujući rukovođenje i komandovanje, mobilizaciju, operativne pokrete, taktička dejstva i logistiku, kao i metodologiju borbe i obuke. Vijeće smatra da je kroz svoje iskustvo svjedok Butler razvio stručnost u vojnoj analizi.

12. Prigovor odbrane da svjedok Butler nema neposredno iskustvo u vezi s vojskama u bivšoj Jugoslaviji i da nije pohađao nikakvu konkretnu obuku u tom pogledu nije utemeljen. Vijeće ponavlja da mišljenje vještaka ne mora biti zasnovano na znanju iz prve ruke ili na

²⁰ *Ferdinand Nahimana i drugi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-99-52-A, Drugostepena presuda, par. 199.

²¹ Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, par. 21; Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*, par. 199.

²² Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, par. 21.

²³ Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, par. 21; *Tužilac protiv Milana Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T, Odluka po zahtevu tužioca da se odobri ulaganje interlokutorne žalbe na Odluku u vezi s prihvatanjem izveštaja vještaka Philipa Cooa, 30. avgust 2006., par. 10.

²⁴ Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, fusnota 88.

iskustvu i da, u uobičajenim slučajevima, vještaci nisu lično upoznati s konkretnim okolnostima nekog predmeta i da se od njih traži da daju svoje stručno mišljenje o tim okolnostima primjenjujući svoje specijalizovano znanje ili vještine, često na osnovu činjenica koje su uočili i zabilježili drugi.²⁵ Na toj osnovi, svjedok Butler je dosljedno prihvaćen kao vještak u više postupaka pred Međunarodnim sudom.²⁶ Pored toga, u predmetu *Tužilac protiv Vujadina Popovića* Žalbeno vijeće je potvrdilo odluku Pretresnog vijeća u kojoj je konstatovano da svjedok Butler ima tehničko znanje koje se traži za svjedočenje u svojstvu vještaka i odbacilo prigovor sličan onom koji se iznosi u ovom predmetu koji se odnosi na nedostatak radnog iskustva s VRS-om.²⁷ Shodno tome, Vijeće zaključuje da svjedok Butler može svjedočiti kao vještak u vojnoj analizi u vezi s organizacijom i opštim procedurama VRS-a.

13. Što se tiče prigovora da izvještaji ne zadovoljavaju minimalne kriterijume pouzdanosti s obzirom na metodologiju svjedoka Butlera, Vijeće ponavlja da se vještacima dopušta velika sloboda u donošenju zaključaka u okviru njihovog stručnog znanja. U vezi s tvrdnjom da je pouzdanost izvještaja dovedena u pitanje činjenicom da svjedok Butler nije obavio razgovore s oficirima JNA ni VRS-a, Vijeće napominje da odbrana nije pokazala da je obavljanje razgovora s tim oficirima u metodološkom smislu neophodno za raspravu o pitanjima kojima se bavi svjedok Butler. Zaključci do kojih je on došao na osnovu činjenica koje su uočila i o njima izvijestila druga lica i zaključaka do kojih se došlo drugdje ne pružaju konačan odgovor na pitanja koja su relevantna za Optužnicu. Ti zaključci pomažu Vijeću u donošenju odluka koje treba donijeti u kontekstu ukupno izvedenih dokaza. U onoj mjeri u kojoj znanje oficira JNA ili VRS-a može dopuniti ili baciti drugačije svjetlo na zaključke do kojih je došao svjedok Butler na osnovu materijala koji je analizirao, odbrana ima mogućnost da provjeri te zaključke i predoči relevantne dokaze.

14. U vezi s tvrdnjom da je metodologija svjedoka Butlera pogrešna zbog toga što nije dostavio svoje zaključke na uvid kolegama, Vijeće napominje da je glavna svrha takvog uvida da se poboljša kvalitet rada stručnjaka i da se provjere kriterijumi koje oni primjenjuju. U sudskom postupku to se postiže provjerom vještačenja unakrsnim ispitivanjem i

²⁵ Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, par. 27.

²⁶ V. takođe *Tužilac protiv Momčila Perišića*, predmet br. IT-04-81-T, Odluka u vezi s izvještajima vještaka Richarda Butlera, 4. mart 2009., par. 13-19; *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po obaavijesti odbrane na osnovu pravila 94bis u vezi s izvještajem vještaka Richarda Butlera, 19. septembar 2007., par. 22-28; *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, predmet br. IT-02-60-T, Odluka po zahtjevima optužbe za uvrštenje u spis izjava vještaka, 7. novembar 2003., par. 30. *Tužilac protiv Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Nalog Žalbenog vijeća kojim se odobrava usmeni zahtjev žalioca na osnovu pravila 115, 24. novembar 2003.; *Tužilac protiv Krstića*, predmet br. IT-98-33-T, Odluka o svjedočenju svjedoka Richarda Butlera, 30. mart 2001.

²⁷ Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, par. 29-30.

predočavanjem kontraadiktornih svjedočenja ili vještačenja. Od strana u postupku ne očekuje se da primjenjuju kriterijume uvida kolega, mehanizma koji u akademskom svijetu služi kao sistem samoregulisanja, budući da one mogu transparentno provjeriti svjedočenje vještaka pred Vijećem.

15. U vezi s tvrdnjom odbrane koja se odnosi na nedostatak transparentnosti u identifikovanju izvora svjedoka Butlera i narušavanje nadležnosti vijeća za rješavanje pitanja krivične odgovornosti, Vijeće napominje da u nedostatku konkretnih argumenata u tom pogledu, bojazni odbrane mogu biti otklonjene tokom unakrsnog ispitivanja. Pored toga, eventualni prigovori na prihvatljivost izvještaja koji su, u cjelini ili djelimično, zasnovani na tvrdnji da izlaze iz okvira njegove priznate stručnosti mogu takođe biti razmotreni tokom unakrsnog ispitivanja.

16. U vezi s prigovorom odbrane na svjedočenje svjedoka Butlera zasnovane na njegovom navodnom nedostatku nepristrasnosti, Vijeće napominje da činjenica da je on svoje znanje o VRS-u stekao dok je bio službenik tužilaštva sama po sebi ne predstavlja razlog da se izuzme njegovo svjedočenje.²⁸ Žalbeno vijeće je u predmetima *Popović i drugi* i *Nahimana i drugi* prihvatilo da "puka činjenica da nekog vještaka zapošljava ili plaća jedna od strana tom svjedoku ne oduzima pravo da svjedoči kao vještak".²⁹ Ovo posebno s obzirom na činjenicu da ne postoje nikakve indikacije da vještak nije svjestan svoje prevashodne obaveze da pruži iskren i objektivan savjet Vijeću. U ovim okolnostima, odbrana nije potkrijepila tvrdnju da je svjedok Butler u tolikoj mjeri učestvovao u pripremama tužilaštva u ovo m predmetu da mu ne bi trebalo dopustiti da svjedoči kao vještak. Odbrana nije obrazložila ni tvrdnju da su izvještaji manjkavi zbog usredsredenosti njegove karijere na krivično gonjenje za ratne zločine. Iz toga proizlazi da je tvrdnja o nepristrasnosti nepotkrijepljena i da ne baca sumnju na zaključke Vijeća u vezi sa stručnošću svjedoka Butlera ili dokaznom vrijednošću njegovih izvještaja. U svakom slučaju, eventualni daljnji argumenti o navodnoj pristrasnosti mogu biti ispitani u unakrsnom ispitivanju ili razrađeni kontraekspertizom.

²⁸ V. takođe Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, par. 29.

²⁹ Odluka Žalbenog vijeća u vezi sa statusom Richarda Butlera, par. 20, 23; Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*, par. 282.

IV. DISPOZITIV

17. Iz gorenavedenih razloga i na osnovu pravila 94bis Pravilnika, Vijeće ovim

ODLUČUJE da svjedok Butler može svjedočiti kao vještak;

ODBIJA zahtjev odbrane da se tužilaštvu zabrani da predoči izvještaje na suđenju;

ODGAĐA donošenje odluke o uvrštavanju izvještaja u spis, u cijelosti ili djelimično, do svjedočenja svjedoka Butlera.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orie,
predsjedavajući

Dana 19. oktobra 2012.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]